

POSTANOWIENIE

Dnia 10 maja 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z powództwa I. P.

przeciwko Zespołowi Szkół w W.

o świadczenie z tytułu czasowej niezdolności do pracy, dodatkowe wynagrodzenie roczne i odsetki,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych w dniu 10 maja 2018 r.,

skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 24 stycznia 2017 r., sygn. akt VII Pa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 24 stycznia 2017 r. oddalił apelację I. P. od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 10 sierpnia 2016 r., mocą którego żądanie zasądzenia zasiłku chorobowego za okres od dnia 3 listopada 2015 r. do dnia 6 listopada 2015 r. oraz za okres od dnia 17 czerwca 2016 r. do dnia 1 lipca 2016 r. przekazano do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W., a w pozostałym zakresie oddalono powództwo.

W sprawie ustalono, że I.P. była zatrudniona w Zespole Szkół w W. - Liceum Ogólnokształcącym w K. od dnia 1 września 2009 r. do dnia 31 sierpnia 2010 r. na podstawie umowy o pracę zawartej na czas określony w pełnym wymiarze czasu pracy. Następnie w dniu 27 sierpnia 2010 r. powódka została zatrudniona na czas

nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku nauczyciela - wychowawcy internatu.

W okresie od dnia 3 grudnia 2014 r. do dnia 31 października 2015 r. powódka nieprzerwanie przebywała na zwolnieniach lekarskich. W okresie od dnia 3 grudnia 2014 r. do dnia 2 czerwca 2015 r. pracodawca wypłacał jej zasiłek chorobowy. W dniu 2 czerwca 2015 r. zakończył się 182 dniowy okres pobierania zasiłku chorobowego, a pracodawca zaprzestał jego wypłaty. Decyzją z dnia 15 października 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. odmówił powódce prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 3 czerwca 2015 r. do dnia 31 października 2015 r. Od tej decyzji powódka nie wniosła odwołania.

Począwszy od dnia 18 grudnia 2015 r. do dnia 1 lipca 2016 r. powódka ponownie przebywała na zwolnieniu lekarskim, a od dnia 17 czerwca 2016 r. pracodawca zaprzestał wypłacania I.P. zasiłku chorobowego z uwagi na zakończenie 182 dniowego okresu zasiłkowego. W sumie Sąd Rejonowy ustalił, że pracodawca odmówił wypłacenia zasiłku chorobowego za okresy od dnia 3 czerwca 2015 r. do dnia 31 października 2015 r., od dnia 3 listopada 2015 r. do dnia 6 listopada 2015 r. oraz od dnia 17 czerwca 2016 r. do dnia 1 lipca 2016 r. Za wymienione okresy powódka wystąpiła z żądaniem zasądzenia na jej rzecz zasiłku chorobowego. Decyzją z dnia 15 października 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił powódce prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 3 czerwca 2015 r. do dnia 31 października 2015 r. Z kolei kwestia prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 3 listopada 2015 r. do dnia 6 listopada 2015 r. oraz od dnia 17 czerwca 2016 r. do dnia 1 lipca 2016 r. nie była przedmiotem rozstrzygnięcia organu rentowego, co skutkowało przekazaniem sprawy do organu rentowego.

Sąd Okręgowy w pełni podzielił i przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego oraz dokonaną w sprawie ocenę prawną. Sąd Okręgowy podkreślił, że charakterystyczną cechą spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych jest to, że w pierwszej kolejności rozpoznawane są przez właściwy organ rentowy. Wskazuje na to treść art. 476 § 2 k.p.c., zgodnie z którym przez sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych rozumie się sprawy, w których wniesiono odwołanie od decyzji organów rentowych, dotyczących m.in. ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia

rodzinnego. Występuje tu tzw. warunkowa niedopuszczalność drogi sądowej – to jest sytuacja, w której sąd nie może rozpoznać sprawy bez uprzedniego wyczerpania postępowania przedsądowego. Zatem apelacja powódki podlega oddaleniu z mocy art. 385 k.p.c.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiódł pełnomocnik powódki, zaskarżając go w całości i wskazując w podstawach skargi naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie art. 464 § 1 k.p.c. oraz naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 27 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela.

Mając na uwadze powyższe, wniośł o zmianę zaskarżonego wyroku, ewentualnie o uchylenie go w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów zastępstwa procesowego i kosztów postępowania według norm przepisanych.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, jak i potrzebę dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeśli zachodzi nieważność postępowania lub jeśli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący, jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebę dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Przechodząc do oceny okoliczności mających uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej, w orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że istotne zagadnienie prawne powinno występować w rozpoznawanej sprawie; nie można rozpatrywać kwestii prawnej oderwanej od wyjaśnionego w sprawie stanu

faktycznego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2014 r., II UK 134/14, LEX nr 2008662). Podkreśla się przy tym, że istotne zagadnienie prawne jako przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie może sprowadzać się do zwykłej wykładni i stosowania prawa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2009 r., III UK 90/08, LEX nr 707909). Ponadto, twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467; z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, LEX nr 1661934).

Uwzględniając z jednej strony zarzuty i argumentację skarżącej, z drugiej - ustalony w sprawie stan faktyczny, zagadnienia sformułowane we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie występują w sporze. Skarżąca istotne zagadnienia prawne sprowadza do analizy treści art. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz niektórych innych ustaw, mocą którego wprowadzono zmianę w art. 23 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, nie zmieniając jednocześnie brzmienia art. 27 ust. 2 Karty Nauczyciela.

Artykuł 3 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2005 r. Nr 10, poz. 71) wprowadził zmianę w ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112, dalej Karta Nauczyciela), polegającą na nadaniu nowego brzmienia art. 23 ust. 1 pkt 2, zgodnie z którym stosunek pracy z nauczycielem zatrudnionym na podstawie mianowania ulega rozwiązaniu w razie czasowej niezdolności nauczyciela do pracy spowodowanej chorobą, jeżeli okres tej niezdolności przekracza 182 dni, przy czym do okresu niezdolności do pracy wlicza się również przypadające w tym okresie przerwy obejmujące dni, w których w szkole, zgodnie z odrębnymi przepisami, nie odbywają się zajęcia; w szczególnie uzasadnionych wypadkach okres nieobecności w pracy może być przedłużony o

kolejne 12 miesięcy, o ile nauczyciel uzyska prawo do świadczenia rehabilitacyjnego, o którym mowa w przepisach dotyczących świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, lub zostanie mu udzielony urlop dla poratowania zdrowia.

Zgodnie zaś z art. 27 ust. 2 Karty Nauczyciela, rozwiązanie umowy o pracę zawartej z nauczycielem na czas nieokreślony może nastąpić w każdym czasie i bez wypowiedzenia w razie niezdolności nauczyciela do pracy z powodu choroby trwającej dłużej niż jeden rok, chyba że w szczególnie uzasadnionych wypadkach lekarz leczący stwierdzi możliwość powrotu do pracy w zawodzie nauczyciela. W tym wypadku okres nieobecności w pracy spowodowanej chorobą może być przedłużony do dwóch lat, licząc łącznie okres niezdolności do pracy i urlopu dla poratowania zdrowia. Przepis ten został uchylony mocą art. 76 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz.U. z 2017 r., poz. 2203). W treści art. 27 ust. 2 Karty Nauczyciela skarżąca również upatruje drugiej przesłanki uzasadniającej potrzebę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazując na istnienie potrzeby wykładni tego przepisu ze względu na budzące poważne wątpliwości i rozbieżności w orzecznictwie.

Antycypując dalsze rozważania należy podkreślić, że pragmatyka nauczycielska uzależnia podstawę prawną i sposób wypowiedzenia stosunku pracy od podstawy zatrudnienia nauczyciela. Podstawą prawną wypowiedzenia stosunków pracy nawiązanych na podstawie mianowania jest art. 23 Karty Nauczyciela. Z kolei z nauczycielami zatrudnionymi na podstawie umowy o pracę podstawą prawną wypowiedzenia jest art. 27 Karty Nauczyciela. W obu wymienionych regulacjach określone zostały sytuacje, w których dyrektor szkoły lub organ prowadzący szkołę w stosunku do dyrektora ma obowiązek rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem.

Nowela z dnia 17 grudnia 2004 r. zlikwidowała przywilej nauczycieli mianowanych, polegający na tym, że stosunek pracy z nauczycielem zatrudnionym na podstawie mianowania ulegał rozwiązaniu w razie jego czasowej niezdolności do pracy spowodowanej chorobą, jeżeli okres tej niezdolności przekraczał rok, przy czym do okresu niezdolności do pracy wlicza się również przypadające w tym

okresie przerwy obejmujące dni, w których w szkole, zgodnie z odrębnymi przepisami, nie odbywają się zajęcia.

Przepis art. 27 ust. 2 Karty Nauczyciela, do czasu jego uchylenia, zawierał uregulowanie analogiczne do zawartego w art. 23 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela w brzmieniu obowiązującym do czasu wejścia w życie noweli z dnia 17 grudnia 2004 r., z tym jednak, że nie przewidywał, aby do okresu niezdolności do pracy wliczano przypadające w tym czasie przerwy obejmujące dni, w których w szkole, zgodnie z odrębnymi przepisami, nie odbywają się zajęcia. Występowała więc sytuacja, w której nauczyciele zatrudnieni na podstawie umowy o pracę, w zakresie trwałości stosunku pracy, mieli większe uprawnienia niż nauczyciele zatrudnieni na podstawie mianowania. Nie zmienia to jednak faktu, że przepis ten, co słusznie podkreśliły Sądy *a meriti*, wskazuje w jakim przypadku możliwe jest rozwiązanie z nauczycielem umowy o pracę bez wypowiedzenia w razie jego niezdolności do pracy spowodowanej chorobą trwającą dłużej niż rok. Spór w sprawie nie dotyczył jednak odwołania się powódki od oświadczenia pracodawcy o rozwiązaniu umowy o pracę, a domagania się przez nią zasądzenia od pozwanego konkretnej kwoty zasiłku chorobowego w sytuacji, gdy odnośnie do wnioskowanego okresu od dnia 3 czerwca 2015 r. do dnia 31 października 2015 r. została wydana decyzja organu rentowego odmawiająca powódce prawa do zasiłku chorobowego, a jednocześnie za okresy od dnia 3 listopada 2015 r. do dnia 6 listopada 2015 r. oraz od dnia 17 czerwca 2016 r. do dnia 1 lipca 2016 r. nie została wydana decyzja, która zobowiązywałaby pracodawcę do jakiegokolwiek świadczenia na rzecz powódki z tego tytułu. Tym samym kwestia prawa powódki do zasiłku chorobowego za wymienione okresy nie była przedmiotem rozstrzygnięcia organu rentowego. Powyższe spostrzeżenia obligują przeniesienie rozważań na grunt prawa ubezpieczeń społecznych w zakresie określenia prawa do zasiłku chorobowego i ustalenia okresu zasiłkowego.

Zasiłek chorobowy przysługuje przez okres trwania niezdolności do pracy z powodu choroby lub niemożności wykonywania pracy z przyczyn określonych w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1368, dalej jako ustawa zasiłkowa) - nie dłużej jednak niż przez 182 dni, a jeżeli niezdolność do pracy została spowodowana gruźlicą lub występuje w trakcie

cięży - nie dłużej niż przez 270 dni. Oznacza to, że podstawowa długość okresu zasiłkowego wynosi 182 dni. Należy mieć na uwadze, że do okresu zasiłkowego wlicza się także okresy niezdolności do pracy stwierdzonej zaświadczeniem lekarskim, choćby pracownik w czasie zwolnienia faktycznie wykonywał pracę. Nowy okres zasiłkowy obliczany jest zawsze, gdy jednocześnie wystąpią dwie okoliczności: 1) kolejna niezdolność do pracy ubezpieczonego zostanie spowodowana inną chorobą, a między okresami niezdolności do pracy wystąpi przerwa, lub 2) gdy kolejne okresy niezdolności do pracy zostaną spowodowane tą samą chorobą, ale między nimi wystąpi przerwa dłuższa niż 60 dni. Wyczerpanie zaś okresu zasiłkowego w przypadkach, gdy dalsze leczenie lub rehabilitacja lecznicza rokuje odzyskanie zdolności do pracy może być podstawą do przyznania ubezpieczonemu świadczenia rehabilitacyjnego. Podsumowując, wbrew argumentom przytoczonym we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, podstawę prawną określającą długość okresu zasiłkowego jest art. 8 ustawy zasiłkowej, a organem uprawnionym do wydania decyzji w sprawach dotyczących ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych, zgodnie z art. 83 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778), jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Odnosząc te ogólne stwierdzenia do stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy, należy zauważyć, że decyzja organu rentowego z dnia 15 października 2015 r., od której powódka nie wniosła odwołania, była decyzją odmawiającą przyznania wnioskodawczyni prawa do zasiłku chorobowego za wymienione w decyzji okresy. Natomiast odnośnie do pozostałych, wskazanych okresów, organem uprawnionym do ustalenia czy przysługuje jej prawo do zasiłku chorobowego jest organ rentowy. Wydanie przedmiotowej decyzji przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych stanowi konsekwencję wcześniejszego stwierdzenia podlegania lub niepodlegania wnioskodawczyni w okresie objętym sporem ubezpieczeniom społecznym, rozstrzygając jedynie kwestię jej prawa do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego.

Na marginesie można jedynie przypomnieć, że cechą charakterystyczną postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest to, że w każdym wypadku zakres rozpoznania i orzeczenia sądu rozpoznającego odwołanie

od decyzji organu rentowego wyznacza właśnie jej treść (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, LEX nr 40789). Oznacza to, że treść decyzji wydanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a także zakres wniesionego od niej odwołania, wyznaczają przedmiot sporu. Taki sposób regulacji postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest następstwem ich specyfiki określonej w art. 476 § 2 k.p.c., zgodnie z którym przez sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych rozumie się sprawy, w których wniesiono odwołanie od decyzji organów rentowych. Należy więc stwierdzić, że w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot postępowania sądowego określony jest zakresem odwołania od decyzji organu rentowego.

Kolejną kwestią podniesioną przez skarżącą, jest treść art. 2 ustawy z dnia 12 grudnia 1997 r. o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym dla pracowników jednostek sfery budżetowej, który w jej ocenie budzi poważną wątpliwość.

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany wniosek nie spełnia ustalonych kryteriów wskazujących na potrzebę wykładni przepisów prawa przede wszystkim dlatego, że wykładnia powołanych w tym wniosku przepisów była wielokrotnie przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego i ma obecnie utrwalony charakter. W uchwale z dnia 7 lipca 2011 r., III PZP 3/11 z glosą P. Prusinowskiego (LEX nr 844642), a następnie w wyroku z dnia 18 października 2011 r., I PK 263/10 (LEX nr 1001281), Sąd Najwyższy, interpretując art. 2 ustawy z dnia 12 grudnia 1997 r. o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym dla pracowników sfery budżetowej, wyjaśnił bowiem, że okresy przepracowane należy rozumieć jako okresy faktycznie (efektywnie) przepracowane u danego pracodawcy. Sąd Najwyższy przyjął ponadto, że z redakcji art. 2 ustawy wynika, iż wyliczenie wymienionych w jej art. 2 ust. 3 przypadków, w których przepracowanie co najmniej 6 miesięcy nie jest wymagane, ma charakter wyczerpujący.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, iż skarżąca nie wykazała potrzeby rozpoznania jej skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.